

Buurtteams jeugd & gezin

Halfjaarverslag 2023

Eerste helft 2023 in cijfers (eerste helft 2022)

Inhoud

Voorwoord	4
Toegankelijke hulp	5
Ervaren toegankelijkheid.....	5
Beschikbaarheid van basishulp	5
Ontwikkeling van de vraag	6
Bereik van basishulp.....	7
Effectieve basishulp	9
Ervaren kwaliteit	9
Inhoud van vragen.....	10
Langdurige en/of structurele steun	11
Verbeterplan rondom PGB-aanvragen.....	11
Bestaanszekerheid	11
Vroegsignalering 3.0 – Overvecht en Kanaleneiland.....	12
Financiële situatie in beeld.....	13
Doorontwikkeling monitoring	14
Kinderopvangtoeslagaffaire	14
Gelijke kansen	16
Jonge Kind	16
Mentale gezondheid	17
Veiligheid	20
Intensieve vrijwillige hulp.....	20
Collectieve hulp voor onderliggende vraagstukken	22
Grenzen stellen, perspectief bieden	23
Professionele organisatie	24
Duurzame bemensing	25
Sturen op opgaven in de wijk.....	26

Voorwoord

We blikken in dit verslag terug op het eerste half jaar van 2023. We kozen voor een andere balans: na jaren van veel ontwikkelen, geven we dit jaar de prioriteit aan het overal goed uitvoeren van het reguliere werk. Oftewel: de basis op orde. Een belangrijk resultaat van onze inzet op de basis op orde is de vooruitgang die we boekten in de toegankelijkheid van onze hulp.

We kozen er daarnaast voor om ons meer te richten op het voorkomen van problemen en het versterken van gezinnen en hun omgeving. Dat deden we onder andere door speciale aandacht te hebben voor de bestaanszekerheid van gezinnen: het in beeld hebben van hun financiële situatie en het vroegsignaleren van schulden. Bestaansonzekerheid werkt immers vaak door op andere gebieden van het dagelijks leven. Door speciale aandacht te hebben voor het jonge kind, vanwege het belang van een kansrijke start op verdere ontwikkeling van kinderen. En door het (verder) ontwikkelen en uitvoeren van collectieve aanpakken, samen met inwoners.

Wat we bij het opstellen van ons jaarplan niet zo concreet voorzien hadden, maar wel impact had op onze werkzaamheden, zijn veranderingen in de context waarbinnen we opereren:

Na ruim acht jaar als bestuurder verbonden te zijn aan Lokalis heeft Marenne van Kempen in mei de overstap gemaakt naar een andere organisatie. De Raad van Toezicht heeft de directieleden Danielle van Schaik en Jeanine ten Haaf tot aan het eind van het jaar benoemd als waarnemend bestuurder.

Landelijke en lokale ontwikkelingen, waaronder de Hervormingsagenda Jeugd, maken dat we ons in Utrecht moeten voorbereiden op het werken met minder middelen. Lokalis en andere Utrechtse (jeugd)organisaties kregen van de gemeente Utrecht de opdracht om uit te zoeken op welke manier we de inwoners die dat nodig hebben kunnen blijven helpen én binnen de financiële kaders blijven. Een uitdagende vraag, die in het afgelopen half jaar een flinke tijdsinvestering vroeg van met name teammanagers en directie. In het jaarverslag zullen we uitgebreider ingaan op de inhoud van de maatregelen.

Toegankelijke hulp

De door klanten ervaren toegankelijkheid is stabiel goed gebleven. Hoewel het aantal wachtenden toenam, is de gemiddelde wachttijd afgenomen en is vooral het aantal lang wachtenden sterk gedaald. In enkele wijken nam de wachttijd juist toe. We zien dat dit vooral gaat om wijken waar de vraag naar hulp is gestegen. Om te zorgen dat inwoners zo snel maar ook zo passend mogelijk ondersteund worden, versterkten we de vraagverkenning aan de voordeur: alle voordeurmedewerkers volgden een training vraagverheldering.

Alle gezinnen en jongeren in Utrecht die (basis)hulp kunnen gebruiken, vinden ons tijdig en worden op maat van hun vraag geholpen.

Doel 2023

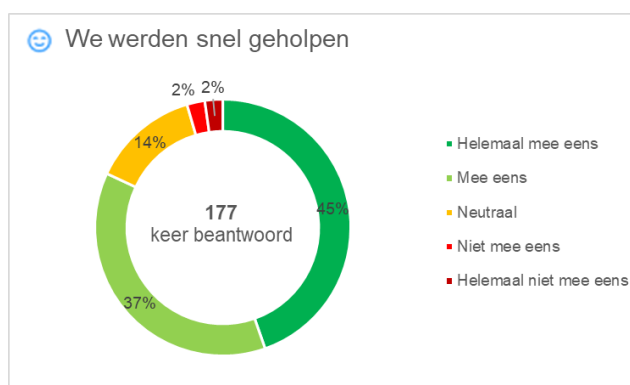
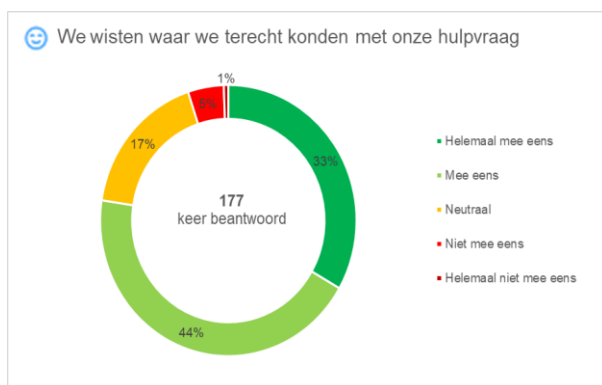

We versterken onze voordeuren: we hebben een klantvriendelijk en uniform werkproces bij onze voordeuren met de juiste expertise. Daarbij hebben we expliciet aandacht voor urgentiebepaling en komen klanten sneller op de juiste plek.

Ervaren toegankelijkheid

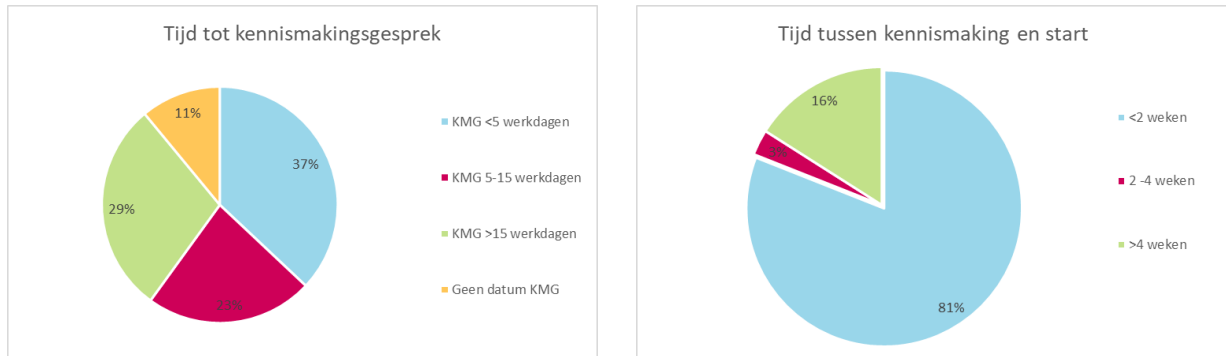
Onze klanten wisten veelal waar ze terecht konden met hun hulpvraag en een groot aantal vond ook dat ze snel werden geholpen. Vergelijkbaar met 2022 gaf ongeveer 80 procent van de gebruikers van de Ervaringswijzer, het instrument waarmee we de mening van klanten ophalen, het antwoord 'helemaal eens' of 'eens' op deze vragen.

Beschikbaarheid van basishulp

Het realiseren van de (oorspronkelijke) opdracht om binnen vijf werkdagen kennis te maken is gestegen van 32 procent in 2022 naar 37 procent in de eerste helft van dit jaar. De gemiddelde tijd tot het kennismakingsgesprek bleef gelijk: dertien werkdagen. Van de gezinnen waarbij bekend is wanneer het kennismakingsgesprek was, had 66 procent binnen vijftien werkdagen een kennismaking.

Er wordt door de buurtteams regelmatig voor gekozen om de kennismaking iets later in de tijd te laten plaats vinden zodat de hulp direct daarna en door dezelfde gezinswerker kan starten. Daarnaast kiest een deel van de klanten er zelf voor om de kennismaking op een later moment dan binnen vijf dagen te laten plaatsvinden. Gezien de ervaren beleving van ‘snel worden geholpen’ en de waardering voor één gezinswerker vanaf de start, vervolgen we de gekozen werkwijze.

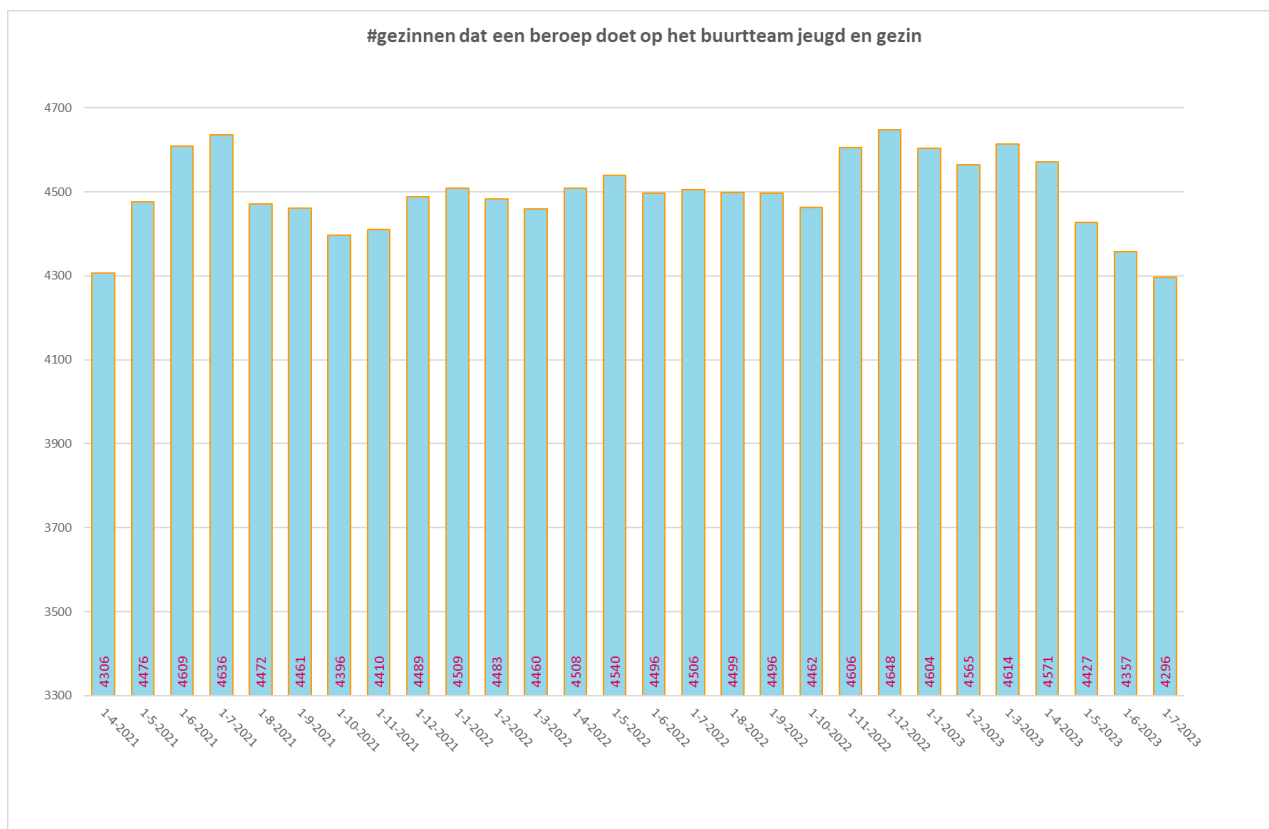
Het aansluitend aan het kennismakingsgesprek ook direct bieden van hulp lukte steeds beter. Met 81 procent van de gezinnen startte de samenwerking binnen twee weken, 16 procent van de gezinnen wachtte langer dan vier weken. In 2022 ging dat om respectievelijk 76 en 19 procent. Het aantal wachtenden nam toe, maar de gemiddelde wachttijd liep af. Met name het aantal gezinnen dat langer wacht voor de begeleiding kan starten is sterk gedaald. In oktober 2022 wachtten er nog 125 gezinnen langer dan acht weken, in april van 2023 waren dat er 75. Het percentage langwachtenden is van 36 naar 17 procent gegaan.

Zeker in een aantal wijken, zoals bijvoorbeeld Overvecht, is de wachttijd flink afgenomen. We zien echter in een aantal wijken ook een stabiele of toenemende wachttijd zoals in Noordoost en Leidsche Rijn. De toenemende wachttijd voor individuele ondersteuning heeft onder andere te maken met een toename in aanmeldingen door de versterkte samenwerking met wijkpartners (Noordoost) en de groei van de wijk en daarmee grotere vraag (Leidsche Rijn).

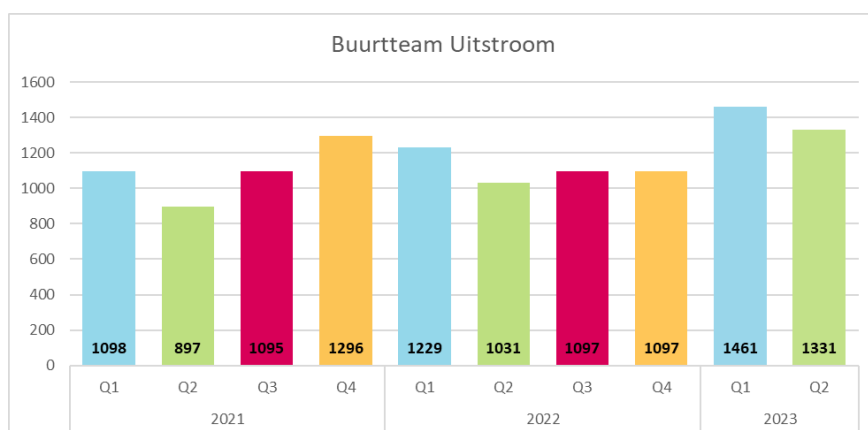
Wanneer de wachttijd langer is, wordt samen met het gezin of de jongere gekeken wat er in de tussentijd aan andere vormen van ondersteuning geboden kan worden.

Ontwikkeling van de vraag

Het beroep op het buurtteam was sinds 2021 stabiel hoog en nam in het tweede kwartaal van 2023 voor het eerst sinds 2021 weer wat af, door een lichte afname in het aantal nieuwe aanmeldingen voor hulp en juist een toename van het aantal begeleidingen dat werd afgerond. De wijken Noordoost en Leidsche Rijn waren een uitzondering op deze ontwikkeling, daar was het aantal gezinnen dat een beroep deed op het buurtteam juist hoger door een hoger aantal aanmeldingen dan gemiddeld.

Figuur: Het beroep op het buurtteam is het aantal gezinnen dat ondersteund wordt door het buurtteam plus de wachtende gezinnen

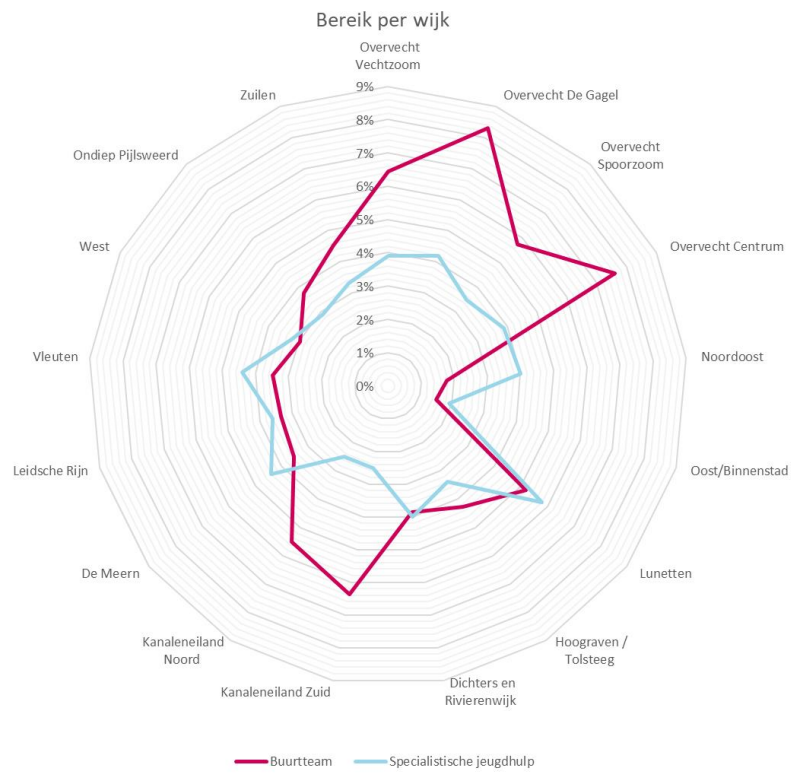
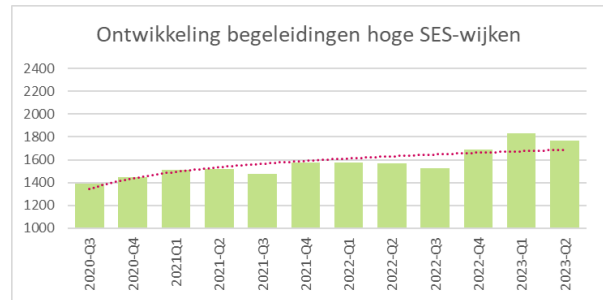
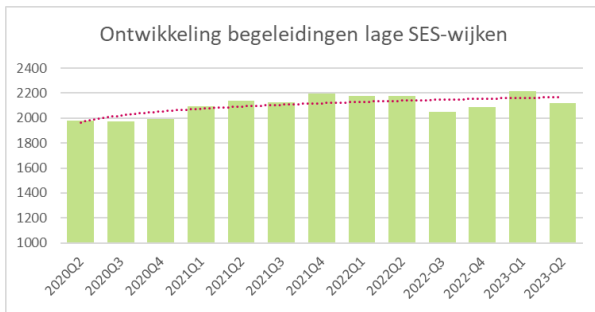

Bereik van basishulp

In vergelijking met andere regio's maken in Utrecht veel gezinnen gebruik van jeugdhulp en wordt een relatief groot deel van die hulp geboden door de buurtteams jeugd & gezin. Ons bereik is relatief heel groot in de wijken waar veel gezinnen meervoudige vraagstukken hebben en kleiner in de wijken met een hoge sociaaleconomische status (SES). We vinden dat patroon in beginsel wenselijk en in lijn met Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen. Met de kanttekening dat in de hoge SES-wijken een relatief groot beroep wordt gedaan op aanvullende jeugdhulp.

Het aantal begeleidingen in de hoge SES-wijken is in het afgelopen half jaar wel toegenomen. Met name in Noordoost en Leidsche Rijn was de vraag hoger. We weten nog niet of deze trend doorzet. Ook kunnen we nog niet zeggen of de stijging van de vraag naar het buurtteam in de hoge SES-

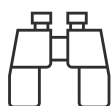
wijken gepaard gaat met een daling van de vraag naar specialistische hulp, wat we een wenselijke ontwikkeling zouden vinden.

Effectieve basishulp

Ook over de door gezinswerkers geboden ondersteuning was een groot deel van de jongeren en gezinnen dit jaar tevreden. We hadden in het afgelopen half jaar expliciet aandacht voor de werkwijze rondom de toekenning van een individuele voorziening en onze inzet bij gezinnen en jongeren die langdurige ondersteuning behoeven. Ook investeerden we verder in collectieve vormen van hulp, waarover te lezen is in de hoofdstukken over de maatschappelijke opgaven.

We helpen gezinnen, scholen en wijken bij het oplossen van problemen van vandaag en het duurzaam verbeteren van hun situatie voor morgen. Dat doen we op de verschillende leefgebieden en met oog voor de samenhang tussen die leefgebieden en vanuit de Utrechtse leidende principes

Doelen 2023

- Gezinnen die langdurig ondersteuning nodig hebben en/of (chronische) stress hebben, ervaren samenhangende ondersteuning die bijdraagt aan zelf regie voeren op hun leven. Ze krijgen eerder passende hulp vanuit de sociale basis. Dit betreft met name gezinnen in Lunetten, Overvecht De Gagel, Dichters- en Rivierenwijk en Spoorzoom.
- Bij gezinnen met een persoonsgebonden budget is meer overeenstemming tussen klant, gezinswerker en pgb-commissie. Klanten komen met hun gezinswerker tot een goede pgb-aanvraag. Daarbij is er een goede pgb-onderbouwing op de toegekende individuele voorziening.

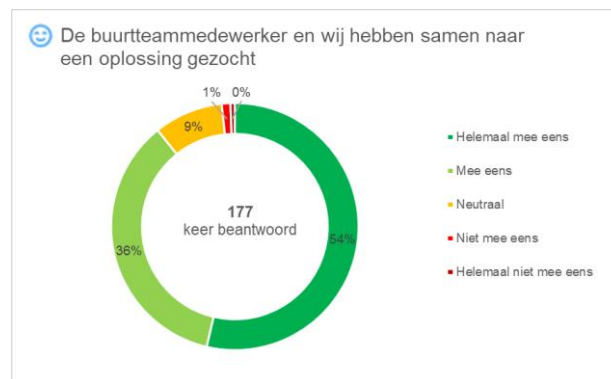
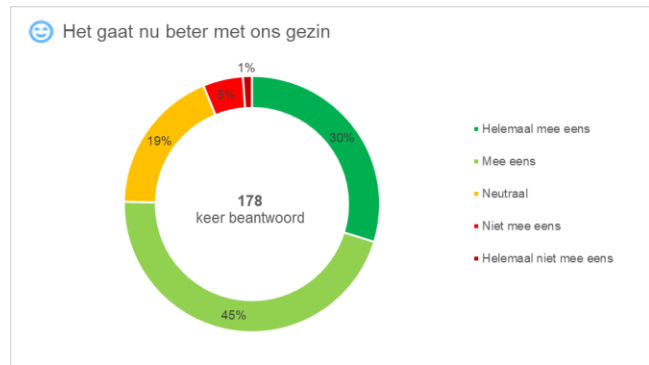
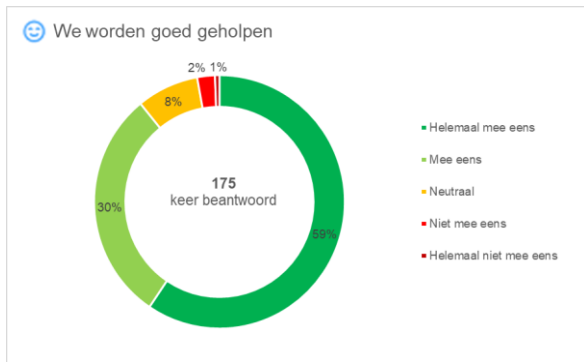

Ervaren kwaliteit

Een groot deel van de gezinnen en jongeren die gebruik maakten van de Ervaringswijzer vond dat ze goed werden geholpen. De mate waarin klanten het eens waren met deze stelling is gelijk gebleven aan vorig jaar, 89 procent gaf aan dat zij het 'helemaal eens' of 'eens' met die stelling.

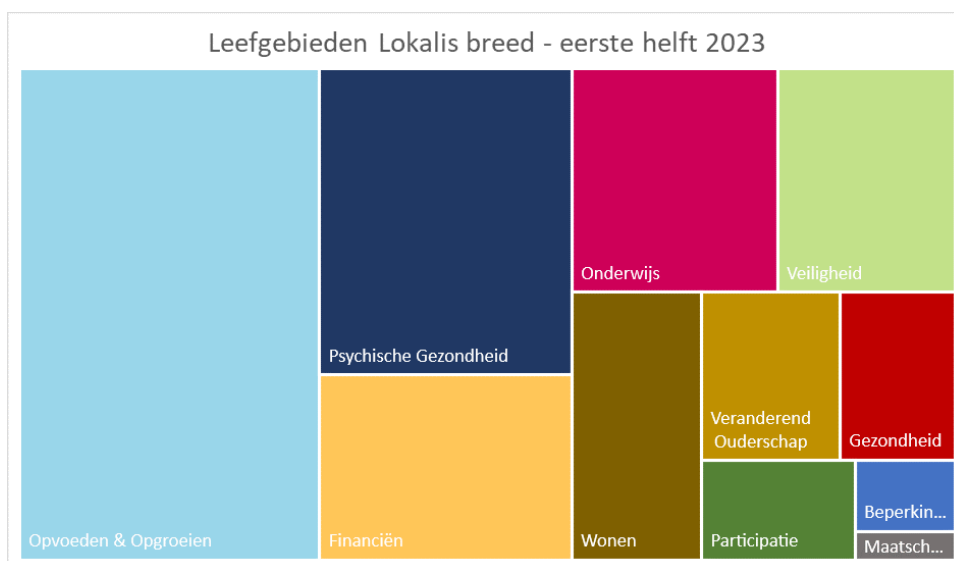
Klanten bleken vooral tevreden over de goede communicatie en de manier waarop gezinswerkers met het gezin in gesprek gaan. Het soms lange wachten op de start van ondersteuning, werd als belangrijkste verbeterpunt benoemd. Ook op de vraag of het beter gaat met het gezin antwoordde 75 procent positief, vergelijkbaar met de 76 procent van 2022.

Een voor ervaren kwaliteit van hulp derde relevante vraag in de Ervaringswijzer betreft het 'samen vinden van oplossingen'. 89 procent van de klanten gaf aan het eens of helemaal eens te zijn met de stelling dat de buurtteammedewerker en de klant samen naar een oplossing hebben gezocht. Dat percentage is gelijk aan vorig jaar.

Inhoud van vragen

Het grootste deel van de vragen waarmee jongeren en gezinnen bij de buurtteams jeugd & gezin kwamen ging over opvoeden en opgroeien, psychische gezondheid en financiën. We zien op deze leefgebieden een duidelijke stijging in doelen ten opzichte van vorig jaar. Wat overeenkomt met het maatschappelijk beeld – het grote aantal jongeren met mentale problemen en de toename van gezinnen die moeite hebben met rondkomen. En met de stijging van het bereik van de buurtteams in de hogere SES-wijken en onze inzet om het jonge kind en de financiële situatie van gezinnen goed in beeld te hebben.

Langdurige en/of structurele steun

De gemiddelde duur van begeleidingen nam de afgelopen jaren toe. Gezinnen hebben soms te maken met een complexiteit van vragen op verschillende leefgebieden en het ontbreken van een steunend sociaal netwerk. Professionele hulp in deze gezinnen komt vaak moeizaam van de grond. Het hanteerbaar maken van het dagelijks leven staat dan te veel op de voorgrond. Een deel van deze gezinnen behoeft langdurige of structurele steun.

In oktober 2022 startten we in Overvecht met de pilot Samen Oplopen. In deze pilot koppelen we vrijwilligers aan kwetsbare gezinnen die langdurig ondersteuning nodig hebben. De vrijwilliger biedt ondersteuning op meerdere leefgebieden en helpt het gezin een steunend netwerk om het gezin te bouwen. Deze vrijwilligers kunnen langdurig betrokken zijn en zij werken nauw samen met de gezinswerker. Ze worden hierbij ondersteund door een coördinator met een hulpverleningsachtergrond. Dat het koppelen langzamer vordert dan verwacht komt omdat het werven van de juiste vrijwilligers lastig is. Een vrijwilliger moet stevig in de schoenen staan om te werken met een specifieke doelgroep: cliënten met complexe problematiek op meerdere gebieden die langdurig steun nodig hebben.

In samenwerking met Handje Helpen, Home-Start, KOOS en Spoor030 is er een nieuwe impuls gegeven om de verbinding tussen de informele en formele zorg te verbeteren. Door ambassadeurs van de informele zorg te koppelen aan alle wijken. De ambassadeurs informele zorg Jeugd legden vanaf mei 2023 met nagenoeg alle wijken contact. In Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern kwamen we al tot een concrete samenwerkingsvorm. In de andere wijken werd een eerste contact gelegd. Ook krijgt de samenwerking met de informele zorg plek in het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Omdat we nog aan het begin staan van een samenwerking, is het te vroeg om inhoudelijke resultaten te delen.

Verbeterplan rondom PGB-aanvragen

Het proces van PGB-aanvraag is complex, kent veel stappen en vraagt meer besluitvorming van een gezinswerkers over de vorm en inzet van hulp dan bij een beschikking rondom Zorg in natura (ZIN). Tegelijkertijd is het een proces dat stedelijk gezien minder vaak voorkomt, met een grote variatie per wijk. Onderzoek van de gemeente wees uit dat er soms spanning zit op de relatie tussen gezinswerker en ouders gedurende dit proces en dat dit bij ouders regelmatig stress oplevert. Op basis van interne signalen en de uitkomsten uit het onderzoek hebben we besloten te starten met een verbeterplan PGB-proces 2.0 met een projectgroep en twee werkgroepen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het oprichten van een PGB-specialistenteam dat de gezinswerker ondersteunt bij iedere PGB-aanvraag. Deze PGB-specialisten hebben recent hun scholing afgerond en gaan vanaf het derde kwartaal starten in de teams.

Werkenderwijs en mede op basis van signalen vanuit Juridische Zaken van de gemeente Utrecht zien we dat het verbeterplan PGB raakt aan het totale werkproces basishulp, waaronder het maken van een gezinsplan en het toekennen van een individuele voorziening. En dat acties niet enkel gericht moeten zijn op verbetering van het PGB-proces, maar vanuit een breder perspectief gezien moeten worden. Ook hiertoe zijn in het einde van het tweede kwartaal acties uitgelijnd, zoals de vertaling van het PGB-stappenplan naar het gezinsplan.

Bestaanszekerheid

De stijgende prijzen van eerste levensbehoeften maken dat een toenemend aantal gezinnen moeite heeft met rondkomen en meer kinderen dreigen op te groeien in armoede. Het vroegtijdig bereiken en 'integraal' ondersteunen van mensen die moeite hebben met rondkomen, had en heeft onze

prioriteit. Samen met Werk & Inkomen (W&I), U Centraal en BTO Sociaal werken we hard aan het vergroten van het bereik en de effectiviteit van die inspanningen.

Hieronder beschrijven we hoe we daar in de eerste helft van 2023 in vorderden. Zo zijn we gestart met een nieuwe vorm van vroegsignalering van betalingsachterstanden, zetten we in op het bij iedere aanmelding aandacht hebben voor 'rondkomen' en hebben we onze monitoring bij betalingsproblemen of schulden aangepast.

We beogen dat gezinnen en jongeren zoveel mogelijk zelf in staat zijn een stabiele (leef)omgeving te creëren en te behouden. Een stabiele omgeving betekent naar vermogen participeren in de samenleving met een financieel stabiele basis en betaalbare huisvesting.

Doelen 2023

- We vergroten in Kanaleneiland-Zuid en Overvecht ons bereik bij gezinnen met betalingsachterstanden door het benutten van de actuele inzichten Vroegsignalering 3.0.
- In alle gezinnen waar het buurtteam betrokken is, is er – vanwege de energiecrisis en inflatie – altijd zicht op 'rondkomen' en het effect ervan op de gezinssituatie. We realiseren samen met partners passende hulp. Hierbij hebben we specifieke aandacht voor de impact op het kind.

Vroegsignalering 3.0 – Overvecht en Kanaleneiland

In 2023 zijn we in de wijken Overvecht Vechtzoom en Kanaleneiland-Zuid begonnen met de uitvoering van de doorontwikkelde aanpak Vroegsignalering 3.0. In de oorspronkelijke aanpak vroegsignalering ging een schulddienstverlener van W&I samen met een medewerker van het buurtteam onaangekondigd op huisbezoek bij inwoners met betalingsachterstanden. Gezinswerkers werden aan de deur door W&I geïntroduceerd om te inventariseren of er meer ondersteuning passend was dan alleen bij financiële vraagstukken.

In Overvecht Vechtzoom en Kanaleneiland-Zuid voeren buurtteams huisbezoeken uit zonder de introductie door W&I. De aanleiding voor het bezoek blijven betalingsachterstanden. In de vernieuwde aanpak richten we ons op een selecte groep inwoners. Op basis van gegevens van partners zoals woningcorporaties, energieleveranciers en zorgverzekeraars, wordt maandelijks een prioriteitenlijst samengesteld. Het buurtteam bezoekt deze inwoners gedurende die maand.

We kunnen voorzichtig concluderen dat deze nieuwe vorm van vroegsignalering succesvol is. Hoewel we minder mensen benaderen dan bij de vorige aanpak, is het bereik aanzienlijk groter: we hadden bij 81 procent van de bezoeken contact en 57 procent van de inwoners die we bereikten heeft ons aanbod voor hulp geaccepteerd. Ook de gezinswerkers die deel uitmaken van de pilot ervaren een positief effect; de resultaten en het bereik hebben geleid tot meer energie en motivatie.

Een belangrijk verschil is dat we in de doorontwikkelde aanpak de benadering hebben aangepast. Inwoners worden nu benaderd vanuit een bredere invalshoek. In plaats van de oude vraag "heeft u hulp nodig bij schulden?" stellen we nu de vraag "kunnen we u helpen?". Door deze sensitieve aanpak voorkomen we dat het stressniveau rondom betaalproblemen verder stijgt. Deze aanpak

heeft geleid tot het beter in contact komen met inwoners. Bovendien hebben we nu meer mogelijkheden om snelle oplossingen te bieden, zoals kleine aanpassingen die direct van invloed zijn op een gezin. In 41 procent van de gevallen vond een snelle oplossing plaats die direct iets betekent voor een gezin. Zo troffen we drie keer een betalingsregeling, legden we drie keer samen met een bewoner contact met de woningcorporatie en deden we één keer een aanmelding bij Sociaal raadliedenwerk.

Financiële situatie in beeld

Sinds dit jaar hebben we bij ieder gezin waarbij we betrokken zijn aandacht voor hun financiële situatie. Om zo problemen bij het rondkomen vroegtijdig te signaleren en waar nodig passende ondersteuning in te zetten. Hier is expliciet aandacht voor in de teams, juist omdat het zowel voor gezinswerkers als voor ouders en jongeren niet altijd makkelijk is om dit onderwerp te bespreken.

“Bij nieuwe aanmeldingen is het gebruikelijk om informatie te verzamelen over de financiële situatie. Hoewel we voorheen al vragen stelden over dit onderwerp, is het vanaf dit jaar een standaardvraag op ons aanmeldingsformulier geworden. Het kan soms lastig zijn om dit onderwerp aan te snijden, vooral omdat er in Vleuten-Dorp vaak schaamte heerst rond financiële problemen. Mensen zijn terughoudend en gesloten over dit onderwerp. Het is een uitdaging om dit op een goede manier te bespreken. Ons hele team heeft de Budgetvaardig-training gevolgd, wat erg nuttig is gebleken. De training heeft ons geholpen om vroegtijdig geld-gerelateerde stress te herkennen en bespreekbaar te maken. Tijdens de training hebben we verschillende benaderingen geleerd, waaronder het belang van het normaliseren van deze gesprekken. Dit helpt om het gesprek meer ontspannen te laten verlopen en de drempel te verlagen. Het is opvallend dat ik gedurende mijn jaar hier nog niet veel weerstand of boosheid heb ondervonden bij het bevragen van de financiële situatie van klanten. Ik denk dat de manier waarop we dit doen, als een routinematig onderdeel van ons proces, helpt om het gesprek luchtiger te maken en de spanning te verminderen. Zodra het onderwerp eenmaal aangesneden is, lijkt er een gevoel van opluchting te ontstaan. Bovendien is onze samenwerking met de huisartspraktijk in de buurt van groot belang. Door gezamenlijk dit onderwerp te bespreken, zijn zij ook meer alert geworden op financiële kwesties. We zijn zichtbaar als buurtteam in de wachtkamer, wat helpt om de bewustwording te vergroten.”

Maron, gezinswerker Vleuten

“Het onderwerp financiën probeer ik altijd in een van de eerste gesprekken te raken. Ik ben sinds een tijdje bewuster bezig met dit thema. Ik denk na over een luchtige en laagdrempelige insteek tijdens een gesprek. Dan zeg ik bijvoorbeeld: ‘Nou, mijn energierekening is

een stuk duurder geworden, hoe is dat bij jullie?’ Zo laat ik zien dat ik ook mens ben, we zijn gelijkwaardig. Tijdens het eerste gesprek kan er meer afstandelijkheid en wantrouwen zijn op dit gebied. Als je het eenmaal over dit onderwerp hebt gehad, durven mensen er daarna makkelijker op terug te komen. De schaamte zakt af. Zo hielp ik een gezin met een 26-jarige zwangere vrouw. Er speelde veel, op elk levensgebied was er wel iets aan de hand. Toen ik het gesprek over financiën aanging, werd duidelijk dat ze niet wisten waar te beginnen met hulp zoeken. Er zijn zoveel fondsen en stichtingen die mee kunnen denken in dat soort situaties, maar die plekken moet je wel kennen. Wij zijn er dan als een spin in het web. Als een situatie complex is, kunnen we het bespreken tijdens financiële casuïstiek. Iemand uit ons team zit bij dat overleg, samen met een sociaal raadslid en schulddienstverlening. Ook zit er iemand bij die is gekoppeld aan City Deal. Met elkaar denken we dan na over een duurzame oplossing, soms moet je daarvoor buiten de kaders gaan.”

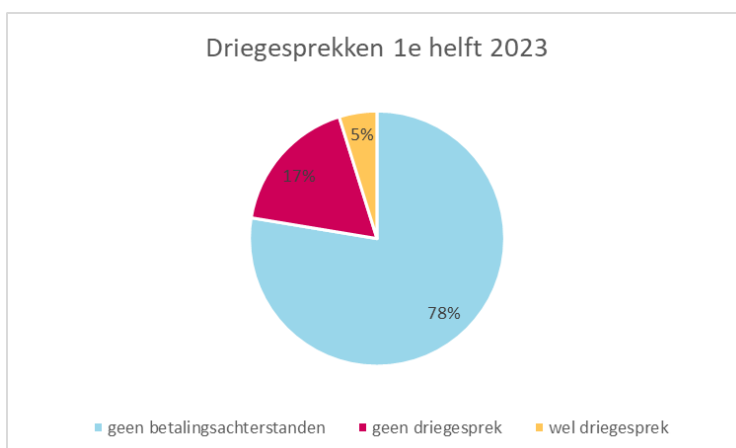
Nadine, gezinswerker Binnenstad-Oost

Doorontwikkeling monitoring

De afgelopen jaren hebben we samen met W&I, U Centraal en BTO Sociaal op verschillende manieren geïnvesteerd in de samenwerking schulddienstverlening, onder meer door samen tot wijkdoelen en wijkplannen te komen.

Sinds juni 2022 volgen we met hoeveel gezinnen, waar er volgens hen sprake was van schulden of betalingsproblemen, een driegesprek met W&I heeft plaatsgevonden. We zagen in 2022 een lichte stijging van het aantal driegesprekken. Deze lichte stijging zet ook in de eerste helft van 2023 door. Omdat er bij de reden voor het niet voeren van het driegesprek vaak voor de categorie ‘anders’ wordt gekozen, levert deze data nog te weinig aanknopingspunten op. We hebben ons in de eerste helft van 2023 samen met BTO Sociaal verdiept in de monitoringsvragen en deze zijn vervolgens aangepast. Vanaf juli 2023 is de vernieuwde registratie operationeel. Hierdoor hopen we meer inzicht te krijgen in de reden waarom gezinnen geen gebruik willen maken van een driegesprek

terwijl er wel betalingsproblemen of schulden zijn.

Figuur: In 78 procent van de gezinnen waarbij we in 2023 de begeleiding afronden, was er volgens de inwoner geen sprake van schulden en/of betalingsachterstanden. Bij 5 procent van alle in 2023 afgeronde begeleidingen heeft een driegesprek plaatsgevonden. Dat betekent dat met 21 procent van de gezinnen met schulden of betalingsproblemen een driegesprek is gevoerd.

Kinderopvangtoeslagaffaire

Net als voorgaande jaren ondersteunen we dit jaar gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. Processen ten behoeve van schadeafhandeling lopen landelijk vertraging op, ouders moeten lang

wachten op een uitspraak over compensatie. Dat zorgt voor meer stress en onzekerheid bij deze gezinnen met als gevolg dat er een grotere hulpvraag in de wijken wordt gezien. In het begin was het beeld dat de begeleiding van de gezinnen een tijdelijke periode zou betreffen. Echter, het is inmiddels duidelijk geworden dat de afhandeling en nasleep van deze situatie een langdurig proces is en veel vraagt. Daarom hebben we geëvalueerd hoe we onze begeleiding meer gestructureerd kunnen integreren in ons reguliere werk. Ook in de tweede helft van 2023 zullen we daar nog aan werken. In samenwerking met de gemeente en andere partners ontwikkelen we de Utrechtse aanpak, waaronder werkprocessen.

We hebben van de Belastingdienst in totaal 1217 contacten ontvangen die mogelijk getroffen zijn door de affaire. We hebben alle betrokkenen uitgenodigd om met ons in gesprek te gaan voor uitgebreide ondersteuning. Het aantal aanmelding voor deze brede ondersteuning neemt af. Tot en met 2022 begeleidde we 249 gezinnen met een hulpvraag vanwege de kinderopvang-toeslagaffaire. In de eerste helft van 2023 waren dat er 144. Veel van die gezinnen kregen ook in 2022 al begeleiding van het buurtteam, bij 29 gezinnen is de begeleiding dit jaar gestart.

Gelijke kansen

Ondanks dat de coronamaatregelen alweer even achter ons liggen, hebben we nog steeds te maken met de naweeën hiervan. We zien met name een grote impact bij de ontwikkeling van jonge kinderen en de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Hierop prioriteren we dan ook. In dit hoofdstuk lichten we toe hoe we het afgelopen halfjaar vorderden in het ondersteunen van gezinnen met jonge kinderen en gaan we nader in op een aantal specifieke projecten rondom mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen.

Ieder kind en iedere jongere in Utrecht heeft optimale ontwikkelingskansen en een doorgaande schoolloopbaan die aansluit bij zijn of haar levenssituatie ongeacht de omgeving waar het in opgroeit. We werken samen met jongeren aan hun duurzame perspectief.

Doelen 2023

- In Overvecht en Kanaleneiland worden, in samenwerking met kernpartners, problemen in gezinnen met jonge kinderen eerder gesignaleerd en hierdoor eerder en in samenhang passende ondersteuning ingezet.
- Wanneer er sprake is van (dreigend) thuiszitten door systeemproblematiek komen we samen met kernpartners op het vo, so en mbo tot een passende oplossing door middel van de City Deal-aanpak.
- In de wijken Vleuten, Noordoost, Binnenstad, Oost, West en Leidsche Rijn en op een aantal vo-scholen wordt een toenemend aantal jongeren collectief ondersteund op vraagstukken rondom mentale veerkracht en krijgen we zicht op de achterliggende oorzaken en de 'knoppen waar we aan kunnen draaien' waar het gaat om prestatiedruk en normaliseren.
- Op een mbo-locatie in Overvecht creëren we samen met jongeren, jongvolwassenen, BTO sociaal, JoU en gemeente Utrecht een passende plek voor ondersteuning op alle relevante vraagstukken waaronder mentale veerkracht, onderwijs, stages en werk.
- In Leidsche Rijn krijgen jongeren van 12-18 jaar met psychische klachten en/of aanhoudende lichamelijke klachten eerder samenhangende en passende ondersteuning.
- In alle gezinnen waar het buurtteam betrokken is, is altijd zicht op de ontwikkeling van jonge kinderen. We realiseren samen met partners passende hulp. We zijn uitnodigend en flexibel naar ouders en partners.

Jonge Kind

Het aantal kinderen dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (VE) is afgenomen. Tegelijkertijd is er vooral in de wijken Overvecht, Kanaleneiland en Leidsche Rijn sprake van een groeiend aantal kinderen dat niet terecht kan op de voorschool, gebruik maakt van dagbehandeling of met vier jaar niet regulier instroomt op het primair onderwijs door ontwikkelingsachterstand of ingewikkeld gedrag.

Stedelijke opgave Jonge Kind

Stedelijk is doorgezet op de opgave rondom het jonge kind vanuit het aanjaagteam en het netwerk-MT, wat heeft geresulteerd in een analyse en actieplan op stedelijk en wijkniveau. Zo is er een actieonderzoek in samenwerking met Instituut van Publieke Waarden (IPW) gestart in Kanaleneiland en Zuilen. Dit onderzoek is gericht op het eerder komen tot (alternatieve) passende oplossingen voor

kind en gezin en de financiële vertaling van deze oplossingen. Het geeft zo input voor het gericht experimenteren met vernieuwing. De geleerde lessen worden geïmplementeerd in de wijk en breed gedeeld in de stad. Het onderzoek zit in de eerste fase, de analyse van casuïstiek.

Intensievere inzet Overvecht en Kanaleneiland

In 2023 zetten we in Overvecht en Kanaleneiland intensiever in op ondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen. Dit doen we door een intensievere eigen inzet en het versterken van de netwerksamenwerking met onze partners in de wijk, waarbij we niet alleen kijken naar specifieke casuïstiek maar ook naar de opgave die we voor ons zien in de wijk. Zo signaleren we problemen eerder en kunnen we hier meer samenhangend op inzetten.

In Kanaleneiland pakken we meldingen van gezinnen waar jonge kinderen bij betrokken zijn altijd met prioriteit op, wat wil zeggen dat ondersteuning snel start. Waar passend, schakelen we hierin ook direct met partners. Daarnaast zijn we samen met partners, waaronder KOOS, Jeugdgezondheidszorg (JGZ), VE en onderwijs, de regiegroep Jonge Kind gestart, waarbij we meer structuur rondom de opgave aanbrengen. Dit moet resulteren in concrete doelen, acties en resultaten op wijkniveau. Alle partners ondersteunen de urgentie en zien kansen. We constateren echter ook dat het expliciete aandacht en regie vraagt om de regiegroep goed werkend te krijgen. Er zijn meer gesprekken nodig om met elkaar de randvoorwaarden te creëren voor resultaatgerichtheid. Het aanjaagteam ondersteunt dit proces.

In Overvecht staat het thema Jonge Kind regelmatig op de agenda van overleggen in de teams, evenals de overleggen met de samenwerkingspartners. Dit om het belang van het verbreden in het gezin en vroegtijdig signaleren te benadrukken en om expertise te vergroten. Vroegtijdig signaleren doen we ook door niet alleen aan te sluiten bij alle scholen in Overvecht, maar ook bij de voorschool.

Alle wijken

Naast de expliciete aandacht die Kanaleneiland en Overvecht geven aan het jonge kind, zien we dat er in alle teams meer aandacht is voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Gezinswerkers vragen hier actief naar bij nieuwe meldingen, ook als dat niet binnen de hulpvraag valt. We verwachten in de tweede helft van het jaar meer over de effecten hiervan te kunnen zeggen.

In alle wijken is verder ingezet op verbetering van de kernpartneraanpak VE om zo samen te komen tot passende hulp. Per wijk zijn hier doelen op geformuleerd. Verder zijn nu in bijna alle wijken de 'Eerste 1000 dagen'-netwerken onderdeel van de samenwerking rondom het jonge kind. Gezinswerkers hebben hier een actieve rol in. Een mooi voorbeeld is Leidsche Rijn, waarin collega's van het buurtteam het thema bestaanszekerheid en praten over geldzorgen hebben gefaciliteerd.

Om te zorgen dat onze professionals gevoed worden in hun kennis en vaardigheden rondom het jonge kind, heeft de samenwerking met Infant Mental Health Nederland verder vervolg gekregen. De cursus van vorig jaar is geëvalueerd, de voorbereiding van de volgende reeks is afgerond en de cursussen staan gepland in de tweede helft van dit jaar.

Mentale gezondheid

Tussen 2017 en 2021 zijn de mentale problemen onder jongeren enorm toegenomen. Uit [een grootschalig onderzoek](#) in 2022 onder het welzijn van scholieren blijkt dat er op geen enkele indicator verbetering is te zien ten opzichte van de periode daarvoor. Dat betekent dat het niveau van mentale problemen nog steeds heel hoog is, met name bij meisjes. Bijna de helft van de meisjes geeft in 2022 aan last te hebben van hyperactiviteit, aandachtsproblemen of emotionele problemen. Vanuit de vo- en mbo-teams én vanuit de wijken bereiken en ondersteunen we in Utrecht relatief veel jongeren. Dit doen we individueel, collectief (met name in de zogenoemde BuKoJou-groepen)

en door wijkgerichte initiatieven samen met jongeren en partners, zoals Vleuten Versterkt en Druk in de Wijk. We stimuleren het gesprek met jongeren, ouders en professionals over (de druk op) hun mentale welbevinden en hoe we gezamenlijk tot duurzame oplossingen komen.

Vleuten Versterkt - Vleuten

Veel jongeren in Vleuten doen een beroep op gespecialiseerde jeugdhulp. Een belangrijke oorzaak hiervan ligt bij de prestatie maatschappij: het gevoel van maakbaarheid van succes en het moeten voldoen aan de norm. Samen met Garage2020, KOOS, JGZ, gemeente Utrecht, JoU, scholen, andere wijkpartners, ouders en jongeren, ontwikkelen we met Vleuten Versterkt een duurzame aanpak voor dit probleem. Hoe behoud je de positieve aspecten van prestatiedruk en hoe zorg je dat de negatieve effecten ervan verdwijnen?

Het afgelopen jaar vergaarden we inzichten vanuit literatuur, maar vooral vanuit groepsinterviews en co-creatiesessies met jongeren, ouders en professionals. We spraken zo'n 300 mensen en betrokken daarbij 38 partijen, waaronder scholen, huisartsen, ambulante jeugdhulp en welzijnswerk. Een analyse van deze resultaten leidde tot de volgende vijf pijlers en oplossingsrichtingen:

- Lat omlaag: hoe krijgen ouders de lat omlaag bij zichzelf en hun jongeren
- Perceptie Mentale Zorg: hoe kijken professionals aan tegen classificaties?
- Scoren zonder toetsen: hoe beoordelen we op individuele ontwikkeling in plaats van de norm?
- Lanterfantijd: hoe kunnen jongeren weer lanterfant, zodat ze meer mentale ruimte krijgen?
- Zelfbeeld en eigen behoeften: hoe kunnen jongeren beter ontdekken wie ze zijn zodat ze minder gaan vergelijken?

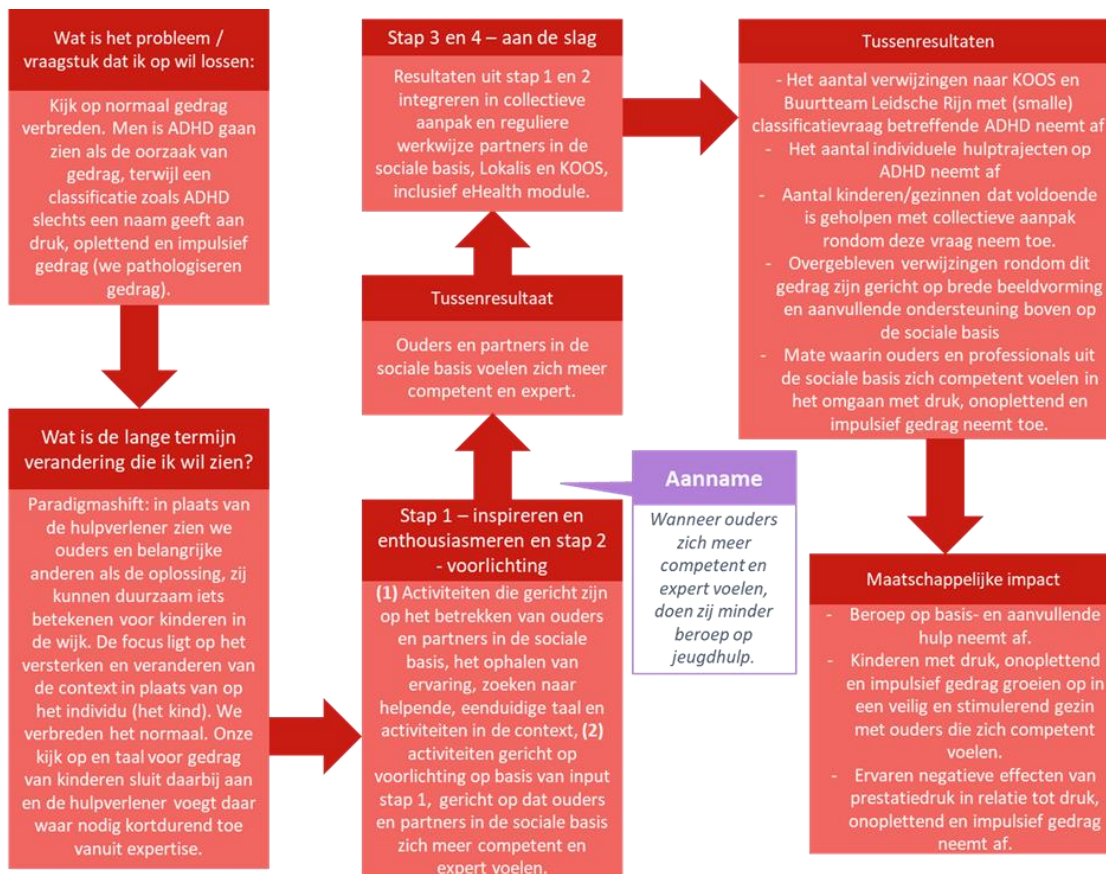
Aan de hand van deze pijlers ontstonden concrete vervolgstappen. Deze toetsen en implementeren we na de zomer toetsen middels co-creatiesessies. Door de vele sessies zien we dat Vleuten Versterkt nu al een begrip is in de wijk. Jongeren, ouders en ook leerkrachten geven aan dat ze voor het eerst in gesprek gaan over dit thema. Deze bewustwording is een belangrijke eerste stap.

Druk in de Wijk – Leidsche Rijn

Regelmatig kloppen ouders bij het buurtteam aan met een hulpvraag rondom druk gedrag van hun kinderen. Vaak wat smaller ingestoken met een vraag om ADHD-diagnostiek. Om niet alleen individueel maar ook vanuit het collectief en op een andere manier te kijken naar druk gedrag zijn we samen met KOOS de beweging Druk in de Wijk gestart. Het doel van dit project is het verbreden van de kijk op normaal gedrag. Een classificatie als ADHD wordt regelmatig gezien als oorzaak van gedrag, terwijl het slechts een naam geeft aan druk, oplettend en impulsief gedrag. We willen daarom een verschuiving teweegbrengen waar een beeld vormen van de gehele context het uitgangspunt is en de focus niet alleen op het kind ligt.

Belangrijk onderdeel van de beweging is het samen doen in de wijk, met ouders en partners. Dit doen we op verschillende manieren. Zo fungeert basisschool de JazzSingel als pilotschool. Samen met ouders en kernpartners kijken we daar stapsgewijs hoe we beter en anders kunnen samenwerken op dit thema. Zo zijn er ouderavonden georganiseerd. Ook hebben we voor ouders die zich al bij het buurtteam of KOOS hadden aangemeld bijeenkomsten georganiseerd om samen uit te wisselen. Helaas was de opkomst niet hoog, maar het gaf wel weer input voor vervolg. Het Lerend Netwerk in juni voor intern begeleiders en kernpartners is benut voor bewustwording, delen van kennis en dilemma's rondom dit thema. Hier zijn vervolgsessies voor gepland. Het animo is groot, dus dat is heel positief. En ook is 'Druk in de Wijk' de invulling van één van de wijkthema's binnen de Gezonde Wijkalliantie, 'opvoeden en opgroeien in tijden van prestatiedruk'. Vanuit het kernteam van KOOS, het buurtteam en inmiddels ook JGZ zijn er ambassadeurs verbonden aan

verschillende partners uit de wijk, zoals huisartsen, samenwerkingsverbanden onderwijs, scholen en partners uit de sociale basis. Door deze ontwikkelingen en initiatieven creëren we meer draagvlak en slagkracht om samen in actie te komen. De activiteiten in dit project dragen ook bij aan het bespreekbaar maken van gevoel van prestatiedruk.

Figuur: samenvatting op basis van verandertheorie Verwey Jonker

Samen Begrijpen en Beslissen met Kinderen – Leidsche Rijn

In Leidsche Rijn loopt het project Samen Begrijpen en Beslissen met Kinderen. De deelnemende partijen zijn huisartsen, praktijkondersteuners, het buurtteam, JGZ, KOOS, Spoor030 en het UMC Utrecht. Het project richt zich op kinderen van twaalf tot achttien jaar met psychische klachten en/of aanhoudende lichamelijke klachten. Samen met onze partners implementeren we een werkwijze om samen breder te kijken. Dat betekent dat de verschillende partners in gesprek met ouders en jongeren werken met dezelfde twee tools: de Netwerkintake en de Kindtool Positieve Gezondheid. De werkwijze start vaak in de eerste lijn. Daarnaast komen de professionals bij elkaar om samen te leren rondom deze werkwijze.

Omdat het project nog in de fase van aanscherping zit, is het effect nog niet grootschalig te meten. Wel zien we dat als een huisarts of andere professional de kindtool of de netwerkintake gebruikt en daarna het buurtteam betreft, het makkelijk is om hierop voort te borduren en breed te blijven kijken met de jongere en ouders. Hierin merken wij een groot verschil met als dat niet het geval is. Het gebruik van de tools creëert een gezamenlijke taal tussen de hulpverleners en ook vanuit de hulpverleners in gesprek met jongere en de ouders. Het zorgt voor een doorgaande lijn. We merken dat de kracht erin zit dat de partners vanuit zowel medisch als sociaal domein breed kijken.

Op basis van de eerste ervaringen wordt gekeken of uitbreiden naar één of twee andere wijken gewenst is.

Veiligheid

Veel gezinnen zijn terughoudend in het vragen van hulp bij onveiligheid in huis. Er is sprake van schaamte, wantrouwen tegenover instanties en angst voor uithuisplaatsing van kinderen. Samen met onze partners bleven we werken aan toegankelijkheid en kwaliteit van hulp aan deze gezinnen. Met daarbij specifiek ook aandacht voor de onderliggende oorzaken van onveiligheid. We bereidden ons daarmee verder voor op het uiteindelijk stadsbreed werken volgens het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming.

Alle Utrechtse kinderen en jongeren groeien veilig op in hun gezin en omgeving.

Doelen 2023

- In Leidsche Rijn, Vleuten, Binnenstad en Noordoost worden gezinnen collectief ondersteund op vraagstukken die onderliggend zijn aan veiligheidsproblematiek.
- In de wijken Overvecht De Gagel en Kanaleneiland dragen we bij aan het voorkomen c.q. afnemen van criminaliteit onder kinderen en jongeren.
- Bij (dreigende) onveiligheid bieden we gezinnen 'intensief vrijwillige hulp', waarbij er een glashelder onderscheid is tussen vrijwillige hulp en gedwongen kader. De samenwerking is voor gezinnen doorzichtig en navolgbaar. We zijn gericht op het 'zo thuis mogelijk' opgroeien van kinderen.

Intensieve vrijwillige hulp

In de proeftuin Overvecht boden de buurtteams het afgelopen jaar 'intensieve vrijwillige hulp', met een voor gezinnen heel helder onderscheid tussen vrijwillige hulp en het gedwongen kader. De samenwerking met Samen Veilig Midden-Nederland (SVMN), William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming in de Expertiseteams Veiligheid Utrecht (EVU) werd als positief en in het belang van gezinnen ervaren. Gezinnen en gezinswerkers hebben één gesprekspartner binnen dat team, de lijnen zijn dus kort en er hoeft niet meer te worden gelaveerd tussen de verschillende betrokken organisaties.

Vanuit de positieve resultaten met de eerste EVU-teams in Overvecht maakten we dit jaar ook in Leidsche Rijn een start. Een wijk met (deels) andere verschijningsvormen van onveiligheid, waaronder meer echtscheidingsproblematiek, mentale problematiek van volwassenen en criminaliteit onder jongeren een grote rol spelen. In lijn met het Toekomstscenario is de insteek van 0-100 jaar, dus is ook BTO Sociaal betrokken. Ondanks dat dit EVU-team nog niet compleet was, werd er al wel begonnen met gezamenlijke casuïstiek.

Versterken vakmanschap: gefaseerd samenwerken aan veiligheid

In samenwerking met Civil Care ontwikkelden we in 2022 deskundigheidsbevordering voor alle buurtteams en teammanagers. Dat deden we op maat van onze opdracht en werkpraktijk én in lijn met de visie en rolverdeling van het Toekomstscenario. De training richt zich op de methodiek (TOP-3) van 'gefaseerd samenwerken aan veiligheid' met aandacht voor directe veiligheid, stabiele veiligheid en herstel. En van daaruit op de samenwerking met alle gezinsleden, belangrijke mensen

in hun omgeving, de sociale basis, partners voor zorg voor jeugd en volwassenen en veiligheidspartners. Inclusief ook feitelijk, concreet en in de taal van het gezin formuleren van afwegingen en doelen in het gezinsplan.

In opvolging van de aandachtsfunctionarissen Veiligheid en de buurtteams Leidsche Rijn, De Meern, Lunetten en Kanaleneiland-Zuid die eind 2022 de training volgden, zijn nu ook de teammanagers en het grootste deel van de overige buurtteams getraind. In de tweede helft van dit jaar en het eerste kwartaal van 2024 zullen ook de buurtteams Oost/Binnenstad, Ondiep en de mbo-teams getraind worden.

Om het effect van deze training te volgen, voeren we na drie en zes maanden evaluaties uit bij iedereen die de training volgde. Ondanks dat het op dit moment nog te vroeg is om een goede analyse te maken, laten eerste evaluaties positieve ervaringen zien. Gezinswerkers geven aan bewuster te zijn van hun rol bij onveiligheid. En zich steviger toegerust te voelen om in de samenwerking met gezinnen, hun netwerk en in de samenwerking met partners positie te nemen.

Parallel hieraan zien we dat het eigen maken van deze manier van werken onderhoud nodig heeft. We verkenden daarom hoe we het methodisch leren plek kunnen geven binnen de reflectieve werkpraktijk en casuïstiekbespreking van teams. Daarnaast vormden we een eerste beeld op hoe we deskundigheidsbevordering ook structureel en duurzaam kunnen borgen in ons opleidingsplan voor nieuwe medewerkers. Dit zal in de tweede helft van dit jaar verder vorm krijgen.

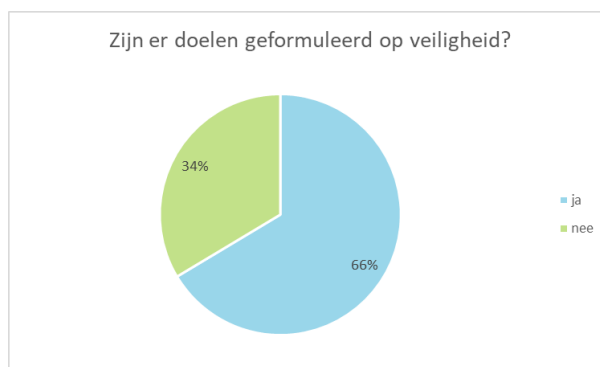
Veiligheid in het gezinsplan

Samen met Civil Care vertaalden we de methodiek van gefaseerd samenwerken aan veiligheid naar ons basiswerkproces en gaven we de methodiek plek in het gezinsplan, om hiermee gezinswerkers te faciliteren en voor onze klanten transparant te zijn in onze manier van werken. De technische vertaling hiervan naar ons klantregistratiesysteem wordt in oktober doorgevoerd.

We volgen de kwaliteit van de verslaglegging in gezinsplannen, om daarmee sturing door teammanagers en het handelen en leren van gezinswerkers te voeden. In 2022 deden we een steekproef in de wijken Ondiep en Oost. Dit jaar breidden we uit naar alle teams.

We zien dat, gelijk aan de steekproef vorig jaar, bij tweede derde van de gezinnen waarbij het zorgen zijn (geweest) over onveiligheid er doelen waren geformuleerd op de beschreven zorgen. Bij 53 procent van de gezinsplannen was de visie van het gezin op de zorgen weergegeven, bij 56 procent nam de gezinswerker (ook) de eigen visie op. In de steekproef vorig jaar was dat respectievelijk 61 en 39 procent.

De toename van de professionele afweging lijkt in lijn met de ontwikkeling die we zien dat gezinswerkers zich steeds meer toegerust voelen positie in te nemen in veiligheidsvraagstukken. Desondanks zijn we met de uitkomst nog niet tevreden. We verwachten dat het borgen van het methodisch leren in de reflectieve werkpraktijk en het inbouwen van de Top 3-methodiek in het registratiesysteem zich door gaat vertalen naar de gezinsplannen. In de tweede helft van 2023 zullen we dit blijven monitoren.

Collectieve hulp voor onderliggende vraagstukken

Gezinsproblematiek op het gebied van veiligheid, of de dreiging daarvan, staat nooit op zichzelf. Bij gezinnen met een onveilige thuissituatie is vaak sprake van onderliggende factoren die hen kwetsbaar maken en die een rol kunnen spelen bij het ontstaan van onveiligheid.

We zien hierbij vaak een combinatie van vragen die betrekking hebben op het opvoeden en de ontwikkeling van de kinderen, financiële problematiek of hun woonsituatie. Daarnaast zien we ook regelmatig dat er sprake is van problematiek bij een of beide ouders, of een echtscheiding. In plaats van alleen te kijken naar de verschillende verschijningsvormen van onveiligheid, ondersteunen we deze gezinnen ook bij de onderliggende vraagstukken.

Bestaanszekerheid

In de Kamerbrief over de 'Uitvoering motie Ceder', van 11 november 2022, was de toezegging gedaan om de Doorbraakmethode in te zetten aanvullend en ondersteunend aan de gezinsgerichte manier van werken in de proeftuinen toekomstscenario. Omdat we in Utrecht met de buurtteams en het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) al jaren werken met de Doorbraakmethode, was aan de proeftuin in Utrecht gevraagd hieraan mee te werken.

Samen met de wijken Zuilen en Ondiep voerden we begin dit jaar verkennende gesprekken. Vanuit situaties van de gezinnen die daar nu worden ondersteund, hebben we gekeken naar bestaansonzekerheid als onderliggende oorzaak. De gesprekken met het landelijk programma en vertegenwoordigers van het IPW bleven gericht op individuele begeleidingen. Dat staat in Utrecht al stevig. We zijn gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat het inzetten van de Doorbraakmethode voor kind- en gezinsbescherming als het gaat om individuele hulpverlening nu geen toegevoegde waarde heeft in Utrecht als aanvulling op de huidige inzet van de regionale veiligheidsteams, de buurtteams en City Deal eenvoudig maatwerk. Utrecht is toe aan een volgende stap: samen met wijkpartners op zoek naar en inzetten op mogelijke collectieve oplossingen en interventies in de

wijk. Ten dienste van de gezinnen en de wijk en secundair ook in het licht van het betaalbaar houden van het Utrechts stelsel verkennen we na de zomer hoe we die volgende stap kunnen maken.

Volwassen-GGZ

Samen met Altrecht maakten we eind 2022 vanuit de proeftuin een plan op het toevoegen van GGZ-expertise aan de EVU-teams. In het eerste kwartaal van 2023 zijn er twee sociaalpsychiatrisch verpleegkundigen aan zowel het EVU-team in Overvecht als in Leidsche Rijn toegevoegd. Met deze inzet voegen we expertise toe ten behoeve van casussen waar GGZ-volwassenproblematiek leidend is.

Echtscheiding

In Noordoost, Oost, Noordwest en Leidsche Rijn organiseren we in samenwerking met de JGZ en DOCK [preventieve trainingen](#) voor ouders en kinderen die net in een scheiding zitten. Met name de kindertrainingen werden goed gevonden en kregen positieve reacties van zowel ouders als kinderen.

Het lukte ons in het afgelopen half jaar om deze training steeds meer wijkgericht te organiseren. Eerder werkten we met stedelijke trainers. Nu werden negen professionals van zowel Lokalis, DOCK als de JGZ vanuit de betreffende wijken getraind in de methodiek Stoere Schildpadden (voor kinderen van 4-6 jaar), Dapper Dino's (voor kinderen van 6-8 jaar), en ScheidingsATLAS (voor ouders). Door deze wijkgerichte aanpak met partners en daarin ook de samenhang met scholen op te zoeken, lijken we kinderen eerder te bereiken.

Aangezien we nog niet zoveel ouders bereiken als waar we op hoopten, oriënteren we ons op hoe we de kind- en oudertraining samen kunnen voegen. We hopen zo ook het bereik richting ouders te vergroten.

Graag wil ik even reflecteren op de invloed die de Dappere Dino's hebben op het welzijn van mijn zoon. Hij vindt het elke week ontzettend fijn om te praten over zijn gevoel met kinderen die hetzelfde hebben meegemaakt. Hij voelt zich volkomen veilig en vrij om te zijn wie hij is en zijn ziel bloot te geven. Door de gesprekken en spelletjes is hij beter in staat de scheiding en de nasleep ervan een plek te geven. Deze cursus maakt hem zekerder en vrijer en het staat buiten kijf dat hij een grote stap in zijn ontwikkeling heeft gezet als de cursus is afgerond. Het is kortom een buitengewoon waardevolle ervaring voor hem.

Een vader

Grenzen stellen, perspectief bieden

Utrecht ziet dat een toenemend aantal jongeren op steeds jongere leeftijd zware strafbare feiten begaat, met veel impact voor het slachtoffer, de maatschappij, de dader en diens gezin. Kijkend naar de casuïstiek, zien we dat er eerder in het leven van de jongere vaak al veel signalen waren dat het niet goed ging. Signalen die niet werden herkend, die de hulpverlening niet goed bereikten of waar door die hulpverlening weinig effectief op werd gehandeld. Het vertrouwen in instanties is vaak laag en het vraagt veel om het vertrouwen te winnen en te kunnen ondersteunen.

In samenspraak met onder meer de gemeente Utrecht verkenden we begin dit jaar wat de rol van de buurtteams zou moeten zijn op deze opgave en besloten we in te zetten op drie lijnen: de bestaande (zorg-)structuur beter benutten – bijvoorbeeld waar het gaat om detentie en terugkeer –, samen met partners inzetten van gerichte interventies om kinderen en ouders beter en eerder te bereiken

en ondersteunen, en vergroten van ons eigen vakmanschap. De laatste twee lijnen zullen in de tweede helft van het jaar meer vorm krijgen.

Detentie en terugkeer

In Utrecht zijn er op jaarbasis circa achthonderd (ex-)gedetineerden die terugkeren naar Utrecht. Veel van hen hebben te maken met achterliggende problematiek op meerdere leefgebieden. Denk daarbij aan hoge schulden, geen onderdak, een licht verstandelijke beperking, verslaving, psychische problemen, en geen steunend netwerk. Ook kunnen er vragen zijn die betrekking hebben op de gezinssituatie, en opvoeden en opgroeien van hun kinderen.

In 2021 is de gemeente Utrecht gestart met het programma Detentie en Terugkeer (D&T). Binnen dit programma geeft de gemeente, samen met de reclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen de werkwijze vorm rondom gedetineerden die terugkeren naar Utrecht. Deze werkwijze kenmerkt zich door tijdig – vanaf de start van detentie – in te zetten op een plan van aanpak voor terugkeer. Met het verbeteren van de situatie op de leefgebieden, verkleint het risico op terugval in criminaliteit en overlast.

Samen met BTO sociaal en front office D&T hebben we een inhoudelijke verkenning gedaan op hoe we hier in de praktijk het beste invulling aan kunnen geven. We maakten een stappenplan en samenwerkingsafspraken, gericht op het vroegtijdig aansluiten van het buurtteam, en deelden deze in het voorjaar binnen onze organisaties. In het vierde kwartaal van 2023 zal er een eerste evaluatie plaatsvinden.

Professionele organisatie

Als buurtteam proberen we inwoners die hulp nodig hebben zo goed mogelijk te ondersteunen. Daarbij is het van belang dat de randvoorwaarden op orde zijn. Ook in het afgelopen half jaar

hadden we veel aandacht voor de duurzame inzet van medewerkers. De focus lag daarbij op het voorkomen van (langdurig) verzuim. Daarnaast verkenden we met netwerkpartners en gemeente wat er nodig is om resultaatgerichter samen te werken in de wijken. In het jaarverslag zal te lezen zijn hoe we vorderden op de andere voor 2023 geformuleerde doelen.

Doelen 2023

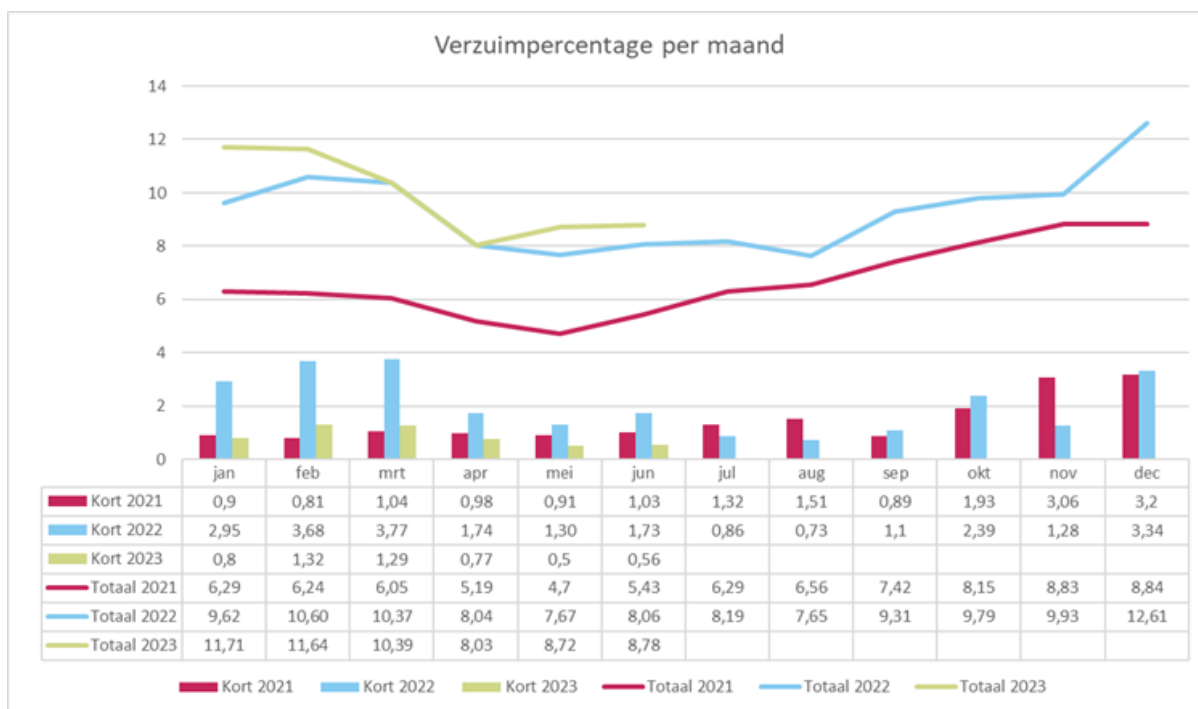
- **Gezinswerkers zijn zich ervan bewust dat klimaatverandering en de gevolgen daarvan invloed hebben op het (mentaal) welbevinden van kinderen en jongeren en weten welke vorm van ondersteuning helpend is om hun veerkracht te vergroten.**
- **Volgend op het netwerk-MT Veiligheid hebben praktijkorganisaties en de gemeente de sturing op de andere grote opgaven en de realisatie op scholen en in wijken verbeterd.**
- **We hebben onze verantwoording over collectieve vormen van ondersteuning verbeterd.**
- **Ten dienste van ons vakmanschap hebben we een (meer) geactualiseerde kennisbank.**
- **Medewerkers voelen zich gezonder, meer in balans en werken met plezier waardoor we toe bewegen naar een lager ziekteverzuim en het behoud van professionals binnen Lokalis en het brede jeugdveld in Utrecht.**

Duurzame bemensing

Onze ambitie is om het gemiddelde verzuim op jaarbasis binnen onze organisatie flink te verlagen, naar 7 procent, het gemiddelde van de sector Jeugdzorg. Hiertoe maakten we in het afgelopen half jaar een actieplan op basis van een grondige analyse. Een belangrijke focus ligt op het ondersteunen van teammanagers in het vergroten van handelingsperspectief bij verzuim, de inzet op het voorkomen van verzuim en het vergroten van werkplezier en behouden van professionals. We implementeerden het 'model van het huis van werkvermogen', dit model geeft goede handvatten bij visievorming en gespreksvoering over verzuim en werkbalans. Daarnaast stelden we richtlijnen op voor teammanagers en organiseerden we themabijeenkomsten vanuit de werkpsycholoog.

De afgelopen periode zagen we een lichte daling van het ziekteverzuim. Maar het is nog te vroeg in het jaar, gezien de beweging van het verzuim door het jaar heen, om hier conclusies uit te trekken. Aankomende periode voeren we het actieplan verder uit en zullen we thema ook meer plek geven in teams zelf, onder andere door het onderdeel te laten zijn van de reflectieve werkpraktijk.

Sturen op opgaven in de wijk

Dit jaar heeft de Wijkalliantie+ zich gepositioneerd als een belangrijk gremium om het samen opgavegericht werken in de wijken te verstevigen. De Wijkalliantie+ is een netwerkorganisatie en samenwerkingsverband van organisaties uit de sociale basis, beide buurtteamorganisaties, de medische basishulp, een vertegenwoordiger vanuit de gemeente en relevante andere partners, zoals de specialistische jeugdhulp.

In deze tijd van grote opgaven op het gebied van groeiende ongelijkheid, gezondheidsverschillen, de voorgenomen bezuinigingen in de jeugdzorg en de noodzaak om structureel op zorgkosten te besparen, ervaren de Utrechtse organisaties urgentie om krachten en budgetten te bundelen en fundamenteel anders te gaan werken. Begin dit jaar heeft de Wijkalliantie+ in een brief aan het Utrechtse college een duidelijke uitnodiging gedaan om hierin een stap vooruit te zetten. Belangrijke uitgangspunten: een gedeelde agenda, afgestemde activiteiten, gezamenlijk impact meten, een basisinfrastructuur in de wijk en doorlopend communiceren.

De brief aan het college is goed ontvangen en de verbinding met de betrokken wethouders is gelegd. Een deel van de inhoud is al geland in de voorjaarsnota. De vraag van de alliantie aan het college heeft daarmee een eerste concreet effect gehad.